

ПРЕГЛЕДНИ НАУЧНИ ЧЛАНАК

КРИТИЧКИ ОСВРТ НА РЕФОРМУ КРИВИЧНОГ ЗАКОНОДАВСТВА У ОДНОСУ НА КАЗНУ ЗАТВОРА У РЕПУБЛИЦИ ХРВАТСКОЈ И РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Ванда Божић¹,*Правни факултет Универзитета Привредна академија, Београд*Марина М. Симовић²,*Факултет правних наука Паневропског
универзитета „Апеирон“ у Бањој Луци*

Апстракт: Аутори су у раду истражили и приказали компаративну анализу реформе кривичног законодавства у односу на казну затвора у Хрватској и Србији. Иако су и Хрватска и Србија у обавези да ускладе своје кривично законодавство са законодавством Европске уније и међународним документима, рјешења њихових законодаваца се у знатној мјери разликују. Новим измјенама и допунама Кривичног законика Републике Србије 2019. године, тзв. Тијаниним законом који је на снази од 1. децембра прошле године, уведена је казна доживотног затвора, која је наишла на жустру полемику у научним и стручним круговима. Доживотним затвором обухваћене су до тада највише затворске казне у трајању од 30 до 40 година. С друге стране, Казнени закон Републике Хрватске у својим одредбама прописује казну дуготрајног затвора која не може бити краћа од 21 нити дужа од 40 година затвора, с обзиром на то да уведена казна доживотног затвора новелама Казненог закона из 2003. године није опстала.

И код прописане казне затвора наилазимо на дистинкцију законских одредби између Кривичног законика Србије и Казненог закона Хрватске. Минимална казна затвора која се може изрећи осуђенику према Кривичном законнику Србије је 30 дана, с тим да је прописан посебни максимум казне затвора од 20 година. У односу на хрватски Казнени закон, разлика се огледа у посебном минимуму законске одредбе за казну затвора, која према казненом законодавству Републике Хрватске не може бити краћа од три мјесеца, што значи да је посебни минимум казне затвора у Хрватској троструко виши него у Србији. Уз анализу законских одредби кривичних законодаваца Хрватске и Србије које се односе на изрицање

казне затвора, указано је на могуће приједлоге које би ваљало узети у разматрање. У раду су истражене и осуђујуће пресуде којима су изречене казне затвора у Хрватској и Србији, те је учињена компаративна анализа и приказ изречених казни затвора.

Кључне ријечи: казна затвора, доживотни затвор, дуготрајни затвор, реформа кривичног законодавства, Република Хрватска, Република Србија.

1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Кривично законодавство Републике Хрватске и кривично законодавство Републике Србије је у посљедњих неколико година доживјело значајне реформе. Једна од већих новела у погледу прописивања и изрицања кривичноправних санкција, а која је изазвала полемику у научним и стручним круговима, је управо казна затвора. Као једна од кривичноправних санкција прописана Кривичним закоником Републике Србије³ (уз новчану казну, рад у јавном интересу и одузимање возачке дозволе), односно Казненим законом Републике Хрватске⁴ (уз новчану казну), казна затвора (затвор и дуготрајни затвор⁵ према КЗРХ, односно затвор и доживотни затвор према КРРС) може се изрећи учиниоцу кривичног дјела који је проглашен кривим за учињено кривично дјело.

Казна одузимања слободе односно казна затвора, изриче се на темељу осуђујуће пресуде особи која је проглашена кривом за кривично дјело за које се према закону може изрећи казна затвора. Суд у кривичном поступку може изрећи казну у распону од законског минимума до посебног законског максимума, уважавајући могућност узимања у обзир олакшавајуће и отежавајуће околности. Изречена казна затвора мора бити индивидуална, што значи да мора бити дјелотворна да утиче на учиниоца кривичног дјела да више у будуће не чини кривична дјела.

Република Хрватска била је у обавези да усклади своје кривично законодавство са европским кривичним законодавством прије 1. јула 2013. године, када је, удовољивши прописаним захтјевима, службено постала

3 У даљем тексту: *Кривични законик Републике Србије – КЗРС*, „Службени гласник Републике Србије“, бр. 85/2005, 88/2005 - испр., 107/2005 - испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/3016 и 35/2919.

4 У даљем тексту: *Казнени закон Републике Хрватске – КЗРХ*, „Народне новине“, бр. 125/2011, 144/2012, 56/2015, 61/2015, 101/2017, 118/2018 и 126/2019.

5 Према европском законодавству, државе које имају прописану казну доживотног затвора дужне су да законом пропишу могућност условног отпуста након издржане казне затвора у трајању дужем од 20 година. Концепт доживотне казне затвора уведен је у великом броју држава чланица Вијећа Европе - као посљедица укидања смртне казне.

чланицом Европске уније. Реформа кривичног законодавства по узору на кривично законодавство Словеније, Аустрије, Њемачке, Швајцарске и Белгије, обухватила је, уз Казнени закон као *lex generalis*, и допуне и измјене Закона о казненем поступку,⁶ Закона о одговорности правних особа за казнена дјела,⁷ Закона о пробацији,⁸ Закона о правним посљедицама осуде и казненој евиденцији и рехабилитацији⁹ и Закона о судовима за младеж.¹⁰ Међутим, први покушај доношења новог Казненог закона 2011. године, који је ступио на снагу 1. јануара 2013. године, наишао је на неуспјех с обзиром на огромну критику његових одредби од стране судова, тужилаштва, адвокатуре, али и самих грађана. Стога, било је нужно да се приступи изради новог приједлога Казненог закона.

Република Србија, као држава која је још увијек у процесу усклађивања својих кривичноправних одредби са европским законодавством ради пријема у чланство Европске уније, у великој је мјери хармонизовала своје национално законодавство. Једна од најзначајних реформи кривичног законодавства, учињена је посљедњом новелом КЗРС (2019. године), тзв. Тијаниним законом, којом је уведена казна доживотног затвора, без могућности условног отпуста за таксативно наведена одређена кривична дјела. До тада највише затворске казне у трајању од 30 до 40 година затвора обухваћене су казном доживотног затвора. Оваквим законским рјешењем послата је порука јавности да ће учиниоци најтежих кривичних дјела бити доживотно затворени, како би се задовољила правда.

У наставку рада указаћемо на најзначајније реформе кривичног законодавства у односу на казну затвора у Републици Хрватској и Републици Србији, с освртом на анализу судске праксе.

2. РЕФОРМА КРИВИЧНОГ ЗАКОНОДАВСТВА У ОДНОСУ НА КАЗНУ ЗАТВОРА У РЕПУБЛИЦИ ХРВАТској

Новелама казненог законодавства Републике Хрватске, затворска казна се може изрећи као казна затвора и казна дуготрајног затвора. Ове двије врсте казне затвора које се могу изрећи само као главне казне, прописане су

⁶ Закон о казненем поступку, „Народне новине“, бр. 152/2008, 76/2009, 80/2011, 121/2011, 91/2012, 143/2012, 56/2013, 145/2013, 152/2014, 70/2017, 126/2019 и 126/2019.

⁷ Закон о одговорности правних особа за казнена дјела, „Народне новине“, бр. 151/2003, 110/2007, 45/2011 и 143/2012.

⁸ Закон о пробацији, „Народне новине“, број 99/2018.

⁹ Закон о правним посљедицама осуде и казненој евиденцији и рехабилитацији, „Народне новине“, бр. 143/2012, 105/2015 и 32/2017.

¹⁰ Закон о судовима за младеж, „Народне новине“, бр. 84/2011, 143/2012, 148/2013, 56/2015 и 126/2019.

одвојено с обзиром на то да се дуготрајни затвор сматра посебном врстом затвора, па је стога и прописан као самостална кривичноправна санкција.

Измјенама и допунама Казненог закона уклоњена је, у погледу посебног максимума казне затвора, празнина од пет година. Наиме, новим законским одредбама подигнут је максимум затворске казне са 15¹¹ на 20 година затвора, тако да нема велике празнине између максимума затворске казне, 20 година и прописаног минимума казне дуготрајног затвора од 21 године. Дакле, не може се изрећи казна затвора између 20 година затвора и 21 године дуготрајног затвора, што није од великог значаја јер је у питању само једна година.

Законски минимум казне затвора такође је подигнут са 30 дана на три мјесеца, с тим да је законодавац предвидио један изузетак који се односи на замјену новчане казне казном затвора, када је дозвољено да казна затвора може бити и краћа од три мјесеца.¹² Оправдање за овакво законско рјешење налази се у дистинкцији између лакших облика криминалних понашања, прекршаја и тежих, кривичних дјела.

Последњих 15 година Република Хрватска је упозоравана неколико пута од стране Европског одбора за превенцију од мучења и нечовјечног поступања или казне (СРТ) о презагушености затвора и казнионица на територији Републике Хрватске.¹³ Уважавајући наведена упозорења која су указивала на несврсисходност краткотрајних казни затвора, законодавац се заложиио за изузетно изрицање краткотрајних казни затвора,¹⁴ у складу с рјешењима Кривичног закона Швајцарске. У ситуацијама када је казна затвора замјена за неплаћену новчану казну, замјена раду за опште добро које није извршено, као и у ситуацијама опозива условне осуде, не вриједи правило о изузетном изрицању краткотрајне казне затвора. Стога, краткотрајну казну затвора треба, када год је то могуће, замијенити новчаном казном, радом за опште добро или условном осудом, уважавајући, при томе, сврху кажњавања и постојање олакшавајућих околности.¹⁵

Краткотрајну казну затвора (казну затвора у трајању до шест мјесеци) суд ће изрећи само у изузетним и оправданим случајевима, док нема могућности ублажавања краткотрајне казне затвора. Ваља нагласити да краткотрајне казне затвора немају своју сврху с обзиром на то да се њима не може утицати на учиниоца кривичног дјела да убудуће не чини кривич-

11 Чл. 53 КЗРХ.

12 Чл. 44, ст. 3 КЗРХ.

13 Ксенија Турковић и др., *Коментар Казненог закона* (Загреб: Народне новине, 2013), 12

14 Чл. 45 КЗРХ.

15 Ванда Божић, „Казненоправне санкције у законодавству Републике Хрватске – критички осврт и анализа стања уз приједлоге *de lege ferenda*“, у *Зборник радова Удружења за међународно кривично право* (Тара: Intermex, 2019), 319-334

на дјела, као што ни учиниоци кривичних дјела не могу у наведеном изузетно кратком времену преваспитати на начин да се одвикну од чињења криминалних радњи. Изрицањем краткотрајних казни затвора и њиховим извршењем - не постиже се никаква сврха кажњавања, већ само „натрпавају“ затвори и казнионице.

Ако је осуђеном изречена краткотрајна казна затвора, казна затвора до шест мјесеци, она се изриче на пуне дане и мјесеце, а ако је виша од шест мјесеци - онда се изриче на пуне године и мјесеце. Уколико се оправдано може очекивати да се новчана казна или рад за опште добро не могу или неће моћи извршити, суд може изрећи казну затвора у трајању до шест мјесеци, као и у случају кад се не очекује да ће се сврха кажњавања постићи санкцијама које су изречене. Ако суд изрекне осуђеном казну затвора краћу од шест мјесеци, мора образложити зашто се одлучио на такву изузетно краткотрајну казну затвора. Законско рјешење, по узору на аустријско и швајцарско кривично законодавство, иде ка томе да се умјесто краткотрајних казни затвора изричу друге могуће алтернативне санкције.

Осуђеном закон даје могућност, уколико је осуђен на казну затвора у трајању до једне године, да наведену казну може извршавати у свом дому.¹⁶

Казна дуготрајног затвора може се изрећи на пуне године осуђеном за најтежа кривична дјела у распону од најмање 21 до највише 40 година,¹⁷ с тим да се не може изрећи учиниоцу кривичног дјела које је још малољетно. Доста дуго се преговарало да ли да се уведе доживотни затвор или казна дуготрајног затвора у трајању од 50 година, док су се као могуће алтернативе казни дуготрајног затвора од 50 година наводили приједлози сигурносног смјештаја и сукцесивног издржавања казне затвора.¹⁸

Законодавац је прописао изузетно изрицање казне дуготрајног затвора у трајању од 50 година. Ова врста казне резервирана је за случајеве стицаја тешких кривичних дјела под условом да су за два или више кривичних дјела утврђене појединачне казне дуготрајног затвора чији зброј прелази 50 година.¹⁹ Оваквим законским рјешењем законодавац је ефикасно примијенио и остварио сврху кажњавања обухвативши добну скупну починилаца кривичних дјела од 18 до 30 година као починилаца најтежих кривичних дјела у стицаја. Наиме, изречена и издржана казна дуготрајног затвора од 40 година не би ову добну скупину починилаца кривичних дјела сприје-

¹⁶ Чл. 44, ст. 4 КЗРХ.

¹⁷ Чл. 46 КЗРХ.

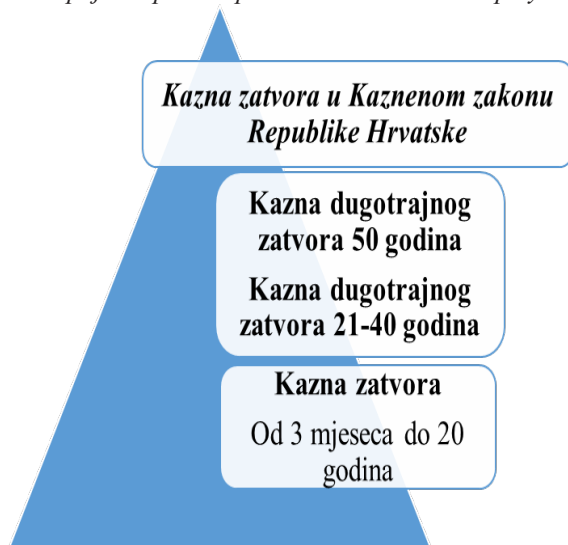
¹⁸ Више Ксенија Турковић и Александар Маршавелски, „Реформа сустава казни у новом Казненом закону“, *Хрватски љетопис за казнено право и праксу*, вол. 19, 2 (2012): 795-817

¹⁹ Чл. 51, ст. 3 КЗРХ.

чила да поново чине кривична дјела и након издржане казне, јер би тада имали свега од 58 до 70 година.

У табели под редним бројем 1. приказана су законска рјешења у односу на прописану казну затвора.

Табела број 1. Приказ прописаних казни затвора у КЗРХ

3. РЕФОРМА КРИВИЧНОГ ЗАКОНОДАВСТВА У ОДНОСУ НА КАЗНУ ЗАТВОРА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Кривично законодавство Републике Србије предвиђа казну затвора и казну доживотног затвора која се може изрећи за најтежа кривична дјела.

Приједлог фондације Тијане Јурић, силоване и убијене петнаестогодишње дјевојчице, да се у кривична дјела са најстрожим запријеђеним казнама уврсте тешко убиство, силовање, обљуба над малољетном особом, трудницом и немоћним лицем са смртним исходом, усвојен је и сагласно томе новелиран КЗРС.

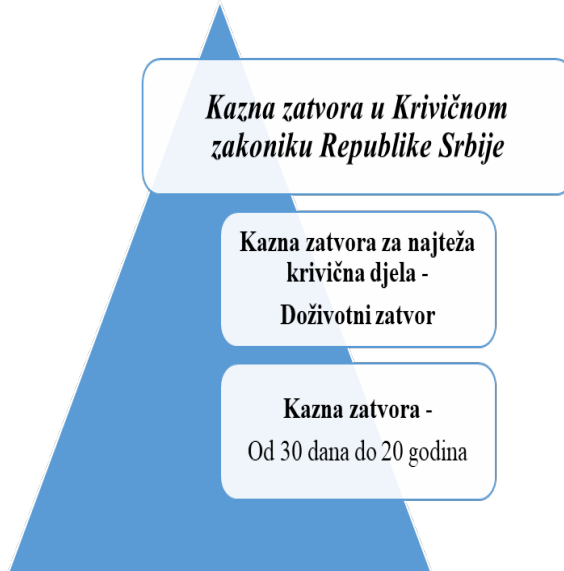
Затворска казна прописана је у распону од 30 дана до 20 година, те се изриче на пуне године и мјесеце. Казна затвора до шест мјесеци може се изрицати и на дане.²⁰ Под одређеним околностима, суд може донијети одлуку да осуђеник издржава изречену казну затвора до једне године у просторијама свог стана, односно у кућним условима. Исто законско рјешење проналазимо и у хрватском Казненом закону. Суд ће такву одлуку донијети само уколико сматра да се наведеном санкцијом може остварити сврха кажњавања. При доношењу одлуке, суд ће нарочито процијенити личне

карактеристике, личност учиниоца кривичног дјела, његов дотадашњи ранији живот, затим степен кривице, као и његово понашање и опхођење након почињеног кривичног дјела.²¹ Суд ће донијети одлуку којом осуђе- ном лицу налаже да остатак казне затвора проведе у заводу за извршење казне затвора уколико се оно удаљи из свог стана или куће у којој станује у временском периоду од преко шест сати или ако у два пута у трајању до шест сати својевољно и самостално напусти просторије свог боравка и становања.²² Казна кућног затвора не може се изрећи учиниоцу кривичног дјела против брака и породице, а који живи у истом стану, односно под истим кровом са оштећеним.²³

За најтежа кривична дјела и најтеже облике тешких кривичних дјела може се уз казну затвора изузетно прописати и казна доживотног затвора, с тим да овако тешка казна одузимања слободе не може бити изречена особи која у тренутку извршења кривичног дјела није навршила 21 годи- ну живота.²⁴

У табели под редним бројем 2. приказана су законска рјешења у одно- су на прописану казну затвора.

Табела број 2. Приказ прописане казне затвора у КЗРС

4. КАЗНА ЗАТВОРА У РЕПУБЛИЦИ ХРВАТСКОЈ - АНАЛИЗА И ИСТРАЖИВАЊЕ СУДСКЕ ПРАКСЕ

У табели под редним бројем 3 приказане су изречене казне затвора пунољетним осуђеним починиоцима кривичних дјела у Републици Хрватској у петогодишњем раздобљу од 2014. до 2018. године.

Уколико погледамо тренд изрицања казни затвора, учачамо пад, од највише изречених казни затвора у 2014. години (3719), затим (2345) у 2015. години, па (2375) у 2016. години, те у 2017. (2352) и у 2018. години (2008). Суд је у односу на укупно изречен број затворских казни у 2014. години (3719), изрекао само 53,99 одсто затворских казни (2008) у 2018. години.

Друго, највећи број изречених краткотрајних казни затвора је у распону од шест до 12 мјесеци, у 2014. години (1794), у 2015. (1211), у 2016. (1325), у 2017. (1382) и у 2018. години (1183).

На другом мјесту, по броју изречених казни затвора, су казне затвора до шест мјесеци. Тако су у 2014. години изречене (852) казне затвора у трајању до шест мјесеци, док је у 2018. години изречена свега (237) таква казна. Разлог оваквог великог смањења броја изречених казни затвора у трајању до шест мјесеци лежи управо у чињеници да је законодавац увео, само под одређеним околностима, изузетно изрицање краткотрајних казни затвора. Видљиво је то и у судској пракси, од 852 изречене казне у 2014. години, изречено је само 27,82 одсто таквих казни (237) у 2018. години. Изузетно изрицање краткотрајних казни затвора једно је од законских рјешења реформе кривичног законодавства Републике Хрватске.²⁵

На трећем мјесту у судској пракси по заступљености изрицања је казна затвора од једне до двије године, али која има тренд смањења из године у годину. Тако је највише казни затвора од једне до двије године изречено у 2014. години (631), а најмање у 2018. години (335).

На четвртм мјесту по изрицању казни затвора налазе се казне затвора у распону од двије до пет година. И овдје можемо примијетити благи пад, у 2014. години изречено је 344 ових казни, а у 2018. години 199.

Најмање изречених казни затвора је преко пет година. У 2014. години изречено је највише таквих казни (98), у 2015. години је осјетан пад (53), у 2016. години нешто мало више у односу на претходну годину (74), док се у 2017. години поново биљежи пад (58), као и у 2018. години (54).

²⁵ Више Ксенија Турковић, „Оквири реформе сустава казненоправних санкција у Републици Хрватској“, *Хрватски љетопис за казнено право и праксу*, вол. 16, 2 (2009): 809-841

Табела број 3. Пунољетне осуђене особе на казну затвора у раздобљу од 2014. до 2018. године на територији Републике Хрватске²⁶

ИЗРЕЧЕНЕ КАЗНЕ ЗАТВОРА У ХРВАТСКОЈ ОД 2014. ДО 2018. ГОДИНЕ					
	2014	2015	2016	2017	2018
УКУПНО	3719	2345	2375	2352	2008
више од пет година	98	53	74	58	54
од двије до пет година	344	252	205	217	199
од једне до двије године	631	475	381	364	335
од шест до 12 мјесеци	1794	1211	1325	1382	1183
до шест мјесеци	852	354	390	331	237

5. КАЗНА ЗАТВОРА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ - АНАЛИЗА И ИСТРАЖИВАЊЕ СУДСКЕ ПРАКСЕ

У табели под редним бројем 4 приказане су изречене казне затвора пунољетним осуђеним лицима на територији Републике Србије у петогодишњем периоду од 2014. до 2018. године. Прво што можемо уочити у табели је смањени број изречених казни затвора из године у годину, па тако највише изречених казни затвора има у 2014. години (13026), а најмање у 2018. години (7408), што износи свега 56,87 одсто изречених казни затвора у 2018. у односу на 2014. годину.

Распон изречених казни затвора сврстан је у неколико категорија или разреда: казна затвора до два мјесеца, казна затвора од два до три мјесеца, казна затвора од три до шест мјесеци, казна затвора преко шест мјесеци па до године дана, казна затвора од годину до двије, казна затвора од двије до три године, казна затвора од три до пет година, казна затвора од пет до десет година, казна затвора преко 15 година, казна затвора од 30 до 40 година и казна затвора преко 40 година.

У 2014. години највише је изречених казни затвора у трајању од три до шест мјесеци (3772), затим казни затвора преко шест мјесеци до године дана (3184), те казни затвора од два до три мјесеца (1899). Прво што можемо примјетити је чињеница да је највише изречених управо краткотрајних казни затвора за које се поставља питање њихове учинковитости, односно саме сврсисходости кажњавања, што смо већ и напоменули у раду. Ваљало би размислити да се умјесто ове врсте краткотрајних затворских санкција суд определијели за санкцију која ће на ефикаснији начин погодити осуђеника попут, примјера ради, рада у јавном интересу. Међутим, што се тиче условне осуде, поставља се питање колико се њоме остварује сврха

²⁶ Пунољетни починитељи казних дјела, пријаве, оптужбе и осуде у 2015, 2016, 2017. и 2018. години, Државни завод за статистику, Загреб.

кажњавања с обзиром на то да осуђеник, у случају изрицања условне осуде, осуђујућу пресуду у принципу схвата као ослобађајућу.²⁷

Слична ситуација понавља се и наредних година. Тако је у 2015. години највише изречених казни затвора у трајању преко шест мјесеци до године дана (2422), затим казни затвора у трајању од три до шест мјесеци (2116) и затворских казни у трајању од годину до двије (1438). У 2016. години идентична је ситуација као и претходне 2015. године; највише изречених казни затвора у трајању преко шест мјесеци до године дана (2424), на другом мјесту су казне затвора у трајању од три до шест мјесеци (2269) и на трећем мјесту казне затвора у трајању од годину до двије (1520). Погледамо ли и 2017. и 2018. годину, потпуно пресликана је ситуација у омјерима изречених краткотрајних казни затвора. У 2017. години највише је изречених казни затвора у трајању преко шест мјесеци до године дана (2199), затим казни затвора у трајању од три до шест мјесеци (200) и затворских казни у трајању од годину до двије (1448). У 2018. години највише је изречених казни затвора у трајању преко шест мјесеци до године (1860), на другом мјесту су казне затвора у трајању од три до шест мјесеци (1835) и на трећем мјесту казне затвора у трајању од годину до двије (1256).

Из посматраног петогодишњег раздобља слиједи закључак да су у судској пракси Републике Србије још увијек доста заступљене краткотрајне казне затвора. Претпостављамо да је то из разлога како би се учиниоцу кривичног дјела одмах упутио озбиљан прекор, изричући му безусловну казну затвора, због којег убудуће не би више чинио кривична дјела. Ипак, можемо уочити да последња извјештајна 2018. година, у односу на посматрани период, биљежи доста мањи број изречених краткотрајних безусловних казни затвора.

Ваља нагласити да има и доста велик број изречених казни затвора у распону од једне до двије године, који је бројчано гледано релативно стабилан, од 1631 казне изречене у 2014. години, 1438 казне изречене у 2015. години, 1520 казне изречене у 2016. години, 1448 казне изречене у 2017. години до 1256 казне изречене у 2018. години.

Распон изречених казни од двије до три године протеже се од најмање изречених казни у 2018. години (753) до највише изречених казни у 2014. години (947), што указује на значајан пад у изрицању ове врсте кривичноправне санкције.

Можемо примијетити да је осјетно велик број и изречених казни затвора у трајању од три до пет година. У 2014. години евидентирано их је

²⁷ Више Антонија Крстуловић и Марица Шћепановић, „Утјецај измјена Казненог закона на могућност и учесталост примјене увјетне осуде (и њихов даљњи утјецај на примјену института казненог материјалног и процесног права“, *Хрватски љетопис за казнено право и праксу*, 13, 2 (2006): 617-655

677, у 2015. години 550, у 2016. години 707, у 2017. години 628, те у 2018. години (616), што указује на одређену константу.

Иако бројчано доста мање заступљена казна затвора од пет до десет година још увијек се релативно често изриче. У судској пракси казна безусловног затвора од пет до десет година крећу се од 191 изречених у 2014. години, 171 у 2015. години, 191 у 2016. години, 156 у 2017. години до 125 изречених у 2018. години.

Табела број 4. Пунољетне осуђене особе на казну затвора у раздобљу од 2014. до 2018. године у Републици Србији²⁸

ИЗРЕЧЕНЕ КАЗНЕ ЗАТВОРА У СР-БИЈИ ОД 2014. ДО 2018. ГОДИНЕ	2014	2015	2016	2017	2018
	број	број	број	број	број
ЗАТВОР	13026	8820	9419	8220	7408
Од 40 година	2	4	5	2	3
Од 30 до 40 година	11	13	9	11	7
Преко 15 до 20	23	3	22	18	12
10–15	59	34	49	38	29
5–10	191	171	191	156	125
3–5	677	550	707	628	616
2–3	947	875	930	770	753
1–2 године	1631	1438	1520	1448	1256
Преко шест до 12 мјесеци	3184	2422	2424	2199	1860
3–6	3772	2116	2269	2000	1835
2–3	1899	864	965	757	687
До два мјесеца	630	330	328	193	225

Највише безусловних казни затвора од десет до 15 година изречено је у 2014. години (59), док је најмање изречено у 2018. години (29), што има тенденцију опадања. Изречене казне затвора од 15 до 20 година крећу се у распону од 23 евидентираних у 2014. години до три у 2015. години, 22 у 2016. години, 18 у 2017. години те 12 у 2018. години.

У судској пракси изречене су и најтеже казне од 30 до 40 година затвора, као и казна затвора у трајању од 40 година.

У 2014. години изречено је 11 казни затвора у трајању од 30-40 година те двије казне у трајању од 40 година затвора. У 2015. години изречено је 13 казни затвора у трајању од 30 - 40 година, те четири казне у трајању од 40 година затвора. У 2016. години изречено је девет казни затвора у трајању од 30 до 40 година те пет казни у трајању од 40 година затвора. У 2017. години изречено је 11 казни затвора у трајању од 30 до 40 година, те двије казне у трајању од 40 година затвора. У 2018. години изречено је

седам казни затвора у трајању од 30 до 40 година, те три казне у трајању од 40 година затвора.

6. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

У циљу сузбијања криминалитета и тежих облика кажњивих понашања, казна затвора законом је предвиђена репресивна мјера која је од круцијалне важности за овај подухват.

На основу истраживања судске праксе изречених казни затвора у Републици Хрватској и Републици Србији, у овом раду је направљена компаративна анализа кривичног законодавства, те је анализирана судска пракса кажњавања. И Република Хрватска и Република Србија имале су и имају обавезу да ускладе своја национална кривична законодавства са међународним документима и правом Европске уније. Приликом приступања Европској унији 1. јула 2013. године, Република Хрватска је као пуноправна и легитимна држава чланица у знатној и великој мјери хармонизовала и ускладила своје национално кривично законодавство са међународним документима и правом Европске уније, за разлику од Републике Србије која је као земља која аплицира за улазак и пријем у чланство Европске уније и даље у процесу усклађивања својих одредби, иако је до сада учинила видне помаке и кораке.

Уласком у Европску унију и усклађивањем кривичног законодавства са европским правом и правном стечевином Европске уније, Република Хрватска је изнова преиспитала своје прописане кривичноправне санкције. Према КЗРХ, могу се изрећи као казне одузимања слободе казна затвора, казна дуготрајног затвора и изузетно као јединствена казна – казна дуготрајног затвора у трајању од 50 година. Иако је Република Хрватска разматрала увођење казне доживотног затвора, ипак се одлучила за казну дуготрајног затвора која не може бити краћа од 21 године нити дужа од 40 година затвора. Разлози који нису ишли у прилог подржавања увођења казне доживотног затвора су њена неодређеност, несврсисходност, неучинковитост, као и околност да би се могла изрећи код великог броја кривичних дјела. Закон је изузетно предвидио и за кривична дјела почињена у стицају могућност изрицања јединствене казне дуготрајног затвора у трајању од 50 година. Казна дуготрајног затвора је нови облик казне затвора у хрватском кривичноправном законодавству која је прописана као самостална казна затвора. Казна дуготрајног затвора у трајању од 50 година, као јединствена казна, може се изрећи учиниоцу који у стицају изврши најтежа кривична дјела. Хрватско кривично законодавство тежи смањењу и само изузетном

изрицању краткотрајних казни затвора с обзиром на то да се њима не постиже сврха кажњавања и само се ствара негативан ефект.

Новелама КЗРС 2019. године, тзв. Тијаниним законом који је на снази од 1. децембра прошле године, уведена је казна доживотног затвора, којом су обухваћене до тада највише затворске казне у трајању од 30 до 40 година затвора.

Између КЗРХ и КЗРС постоји једна занимљива дистинкција у погледу доњег прописаног минимума казне затвора. У Хрватској тај минимум износи три мјесеца, док је у Србији минимум свега 30 дана. Рјешење хрватског законодавца своје оправдање налази у чињеници да је било нужно одвојити казну затвора прописану прекршајима од казне затвора за кривична дјела.

ЛИТЕРАТУРА

- Божић, Ванда. „Казненоправне санкције у законодавству Републике Хрватске – критички осврт и анализа стања уз приједлоге де леге ференда“, у *Зборник радова Удружења за међународно кривично право*. Тара: Intermex, 2019. 319-334.
- Крстуловић, Антонија и Марица Шћепановић. „Утјецај измјена Казненог закона на могућност и учесталост примјене увјетне осуде (и њихов даљњи утјецај на примјену института казненог материјалног и процесног права)“, *Хрватски љетопис за казнено право и праксу*, 13, 2 (2006): 617-655.
- Турковић Ксенија и Александар Маршавелски. „Реформа сустава казни у новом Казненом закону“, *Хрватски љетопис за казнено право и праксу*, 19, 2 (2012): 795-817.
- Турковић, Ксенија. „Оквири реформе сустава казненоправних санкција у Републици Хрватској“, *Хрватски љетопис за казнено право и праксу*, 16, 2 (2009): 809-841.
- Турковић, Ксенија и др. *Коментар Казненог закона*. Загреб: Народне новине, 2013.

CRITICAL REVIEW OF CRIMINAL LEGISLATION REFORM IN RELATION TO THE SENTENCE OF IMPRISONMENT IN CROATIA AND SERBIA

Vanda Božić²⁹

Faculty of Law, University Business Academy, Belgrade

Marina M. Simović³⁰,

Faculty of Law University „Apeiron“ Banja Luka

Abstract: In the paper, the authors investigated and presented a comparative analysis of criminal legislation reform, in relation to the sentence of imprisonment in Croatia and Serbia. Although both Croatia and Serbia are obliged to harmonize their criminal legislation with EU legislation and international documents, we see that the solution of their legislators considerably different. With the new amendments to the Criminal Code of the Republic of Serbia in 2019, the so-called Tiana's law, effective from December 1 last year, imposed a sentence of life imprisonment, which has met with fierce controversy in scientific and professional circles. Life imprisonment included until then the maximum prison sentence of 30 to 40 years in prison. On the other hand, the Croatian Criminal Code in its provisions prescribe long-term imprisonment which may not be shorter than twenty-one or longer than forty years, since it was introduced life imprisonment novels of the Criminal Code of 2003 did not survive.

We also find a distinction between the sentence of prison between legal provisions of the Criminal Code of Serbia and the Criminal Code of Croatia. The minimum sentence of imprisonment that can be imposed on a convicted person according to the Criminal Code of Serbia is thirty days and the maximum sentence of imprisonment is twenty years in prison. In relation to Croatian Criminal Code, the distinction is reflected in the special minimum of the legal provision for sentence of imprisonment, which, according to the criminal legislation of the Republic of Croatia, cannot be less than three months, which means that the special minimum for the sentence of imprisonment is three times higher in Croatia than in Serbia. In addition to an analysis of the legal provisions of the criminal legislation of Croatia and Serbia relating to the imposition of imprisonment, the possible proposals that should be taken into account are outlined. The paper also examines convictions that have imposed prison sentences in Croatia and Serbia, and provides a comparative analysis and presentation of the sentences imposed is given.

Keywords: imprisonment, life imprisonment, long-term imprisonment, reform of criminal legislation, Republic of Croatia, Republic of Serbia.